

СТАНОВИЩЕ

От проф.дн Красимира ПЕТРОВА, ВТУ „Св.св.Кирил и Методий“

За дисертация на тема:

**„ВЛИЯНИЕТО НА ЛИЧНОСТТА НА УЧИТЕЛЯ ВЪРХУ
РЕЗИЛИАНСА ПРИ УЧЕНИЦИ С ADHD СИНДРОМ В ИЗРАЕЛ“**

разработена от **НАБИЛ АЛИ**

за придобиване на ОНС „Доктор“ в направление 3.2 Психология

ДП „Педагогическа и възрастова психология“

Научен ръководител: доц. д-р Миглена Кръстева

Актуалността на разглежданите в дисертационния труд проблеми е безспорна – личността на учителя е ключов компонент в приобщаващото образование при децата със СОП, а развиването на резилианса е в центъра на изследователските търсения на редица специалисти в образователната сфера, дори в последните години се говори за резилианс-учители, резилианс-класни стаи, резилианс-училища. Децата със синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието са сериозно предизвикателство за всеки педагог, така че намирам темата на дисертацията за дисертабилна, навременна социално значима.

1. Общо представяне на дисертационния труд.

Представеният докторантски труд е интердисциплинарен и засяга проблеми, отнасящи се до клиничната и педагогическа психология. Състои се от шест части - увод, пет логически свързани глави и обобщения и изводи, с

ролята на заключение, литература и приложения с общ обем от 169 страници, като 7 от тях са приложения.

Основният текст съдържа 14 таблици и 4 фигури. Списъкът с използваната литература съдържа впечатляващите 338 заглавия на английски език, релевантни на избраната проблематика.

2. Съдържателни страни и акценти.

В **Увода** се открояват основните елементи на труда като актуалност, социална значимост, мотивация за избор на тема. Проблематиката е пресечна точка между мотивацията, удовлетвореността и организационната ангажираност, и тяхното влияние върху развитието и усъвършенстването на психическата устойчивост на ученици със синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност (ADHD) в началните и средните училища в арабското общество в Израел.

Втората част **„Цел, въпроси и хипотеза на изследването“** представлява добре осмислена и организирана план-програма на изследването, където ясно и прецизно са формулирани целта, изследователските въпроси и трите основни хипотези.

Третата част **„Обзор на литературата“** представлява задълбочена интерпретация на конструкта Синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието, с отчитане на многофакторното влияние върху формирането му. Тук е откроята и ролята на учителя през задълбочен литературен анализ, за развитието и усъвършенстването на психическата устойчивост на учениците със синдрома в началните и средните училища в арабското общество в Израел. Цитирано е коректно, литературният обзор е обстоен и показва отношение на докторанта към визириания проблем.

В последващата част са открити основните понятийни схеми на проучването. Могат да се открият две основни линии – от една страна, мотивация, удовлетвореност, ангажираност на учителите и взаимовръзката между тези компонентни, и от друга – психична устойчивост и синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието при учениците от двата възрастови отрязъка. Тази субект-субектна взаимовръзка позволява да се очертае цялостната картина в образователната среда.

В четвъртата част „Методология на изследването“ са представени извадката, подробно анализирана /150 учители/, методическия инструментариум, включващ главно личностни въпросници и статистическите методи за обработка на данните.

Логична продължителност на тази част се явява **анализът на резултатите** – тук проличават добре развитите способности на докторанта да анализира данни и да прави изводи и обобщения. И трите хипотези са потвърдени, а препоръките и ограниченията на изследването приемам като заявка за бъдещи изследвания на докторанта.

Авторефератът пресъздава основните компоненти от дисертационния труд, но по мое мнение, може да бъде малко по-кратък. Трите публикации презентират и популяризират труда и доказват покриването на наукометричните показатели.

3. Приноси.

Напълно приемам формулираните от докторанта приноси и ги коментирам по следния начин:

- Отразени са значими компоненти за приобщаването на родителите към образователната среда, основаващи се на активността,

партньорството, сътрудничеството за развитието на децата със синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието.

- Открити са коретно резилианс-факторите на училището, класната стая и отношението на учителите към повишаване на психичната устойчивост на децата от начална и средна училищна възраст.

- Доказана е взаимовръзката между определени личностни компоненти в психичната организация на учителя и отражението им върху развитието на децата със синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието в два от най-значимите възрастови периоди.

- Направеното проучване е с висока степен на приложимост и към други училища и образователни институции за укрепване на психичната устойчивост на децата със синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието.

- Експериментално е доказана ролята на учителите като основен фактор за приобщаването на децата със синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието.

- Доказано е, че насърчаването и положителното подсилване от страна на учителите може да подобри чувството за самоефективност и устойчивост за ученици с ADHD.

4. Бележки и препоръки.

Нямам забележки към труда, а по-скоро препоръки, свързани с издаване на част от направеното изследване в монография, а друга част като програма за нови изследвания и за наръчници за подпомагане работата на педагозите с деца със синдрома на хиперактивност и дефицит на вниманието, не само в Израел.

5. Заключение

На основата на гореизложения анализ, призовавам членовете на Научното жури да дадат своя положителен вот за дисертацията на Набил Али на тема: **„ВЛИЯНИЕТО НА ЛИЧНОСТТА НА УЧИТЕЛЯ ВЪРХУ РЕЗИЛИАНСА ПРИ УЧЕНИЦИ С ADHD СИНДРОМ В ИЗРАЕЛ“**. Смятам, че отговаря напълно на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в ПН 2.3.Психология, ДП „Педагогическа и възрастова психология“, като аз ще гласувам „За“.

09.12.2024 г.

Гр. В.Търново

Изготвил:

/проф. дн Кр. Петрова/